

تاریخ و سیرہ

امام محمدی عجل اللہ فرجہ

باقر شریف القاسمی

ترجمہ: سید حسن امین

تحقیق: محمدی باقر قرشی

سرشناسه :

قرشی، باقر شریف، ۱۹۲۶-م.

Qarashi, Baqir Sharif

عنوان قراردادی :

الامام المنتظر - المصلح الأعظم، فارسی

عنوان و نام پدید آور :

تاریخ و سیره امام مهدی (علیه السلام) / تألیف باقر شریف قرشی : تحقیق : مهدی باقر قرشی :

ترجمه سید حسن امامیان .

مشخصات نشر :

قم : انتشارات سُورور، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری :

۴۷۲ ص.

شابک :

978 - 964 - 6314 - 78 - 8

وضعیت فهرست نویسی : فیا .

پادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس .

موضوع :

محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ ق - .

موضوع :

مهدویت .

موضوع :

Mahdism

شناسه افزوده :

باقر قرشی، مهدی، ۱۹۵۸-م.

شناسه افزود :

امامیان، سید حسن، ۱۳۴۳-، مترجم

رده‌بندی کنگره :

۸۰۰ الف ۴ ق / ۵۱ BP

رده‌بندی دیویی :

۲۹۷-۳۵۹

شماره کتابشناسی ملی :

۱۵۰

قم، خیابان دورشهر، کوچه ۲۴، پلاک ۳۷۷۳۶۸۱۰، صندوق پستی ۴۹۶-۳۷۱۸۵

فروشگاه قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه اول، شماره ۱۵۲، تلفن ۳۷۸۴۲۶۶۲

تاریخ و سیره امام مهدی (علیه السلام)

تألیف : باقر شریف قرشی (رحمه الله)

تحقیق : مهدی باقر قرشی

ترجمه : سید حسن امامیان

ناشر : انتشارات سُورور

لیتوگرافی : تیزهوش

چاپ : وفا

صحافی : یاس

نویت چاپ : اول

سال نشر : ۱۳۹۶ ه. ش

تیراژ : ۲۰۰۰ نسخه

بها : ۳۰۰۰۰ تومان

※ کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است ※

شابک ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۶۳۱۴ - ۷۸ - ۸

فهرست مطالب

۱۷		سخن محقق
۱۹		در پیشگاه تو ای مصلح بزرگ
۲۱		پیشگفتار
		مجموع نور
۳۵		پدر
۳۶		مادر
۳۶		نام شریف او
۳۷		ستایش او
۳۸		نوزاد با برکت
۴۰		مراسم ولادت
۴۱		ولیمه عمومی
۴۲		بشارت دادن شیعیان به یکدیگر در ولادت امام زمان علیه السلام
۴۲		تبریک گفتن به مناسبت ولادت امام زمان علیه السلام
۴۴		نام گذاری
۴۴		لقب ها
۴۶		کنیه
۴۶		سال ولادت

۴۶	استحباب دعا در شب ولادت امام مهدی علیه السلام
۴۸	عرضه نمودن امام مهدی علیه السلام بر شیعیان
۴۹	شماایل و صفات امام مهدی علیه السلام
۵۱	شباهت امام مهدی علیه السلام به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم
۵۴	روایت ساختگی

صفات ذاتی

۵۹	۱. گستردگی علوم
۶۱	۲. زهد
۶۲	۳. صبر
۶۳	۴. عبادت
۶۳	دعای آن حضرت در قنوت نماز
۶۷	دعای دیگری از آن حضرت در قنوت
۶۹	۵. شجاعت
۷۰	۶. صلابت در دفاع از حق
۷۰	۷. سخاوت

علوم و معارف

۷۵	دعاها
۷۵	۱. دعا برای مسلمانان
۷۷	۲. دعا برای مؤمنان
۷۸	۳. دعا برای برآورده شدن حاجت‌ها
۷۹	۴. دعا برای شفا یافتن از بیماری‌ها
۷۹	۵. زیارت و دعا
۸۵	۶. دعا برای فرج

۸۷	۷. دعا برای شیعیان خود
۸۷	۸. دعا برای پیامبر ﷺ و ائمه هدی علیهم السلام
۹۳	۹. دعا برای رهایی از زندان
۹۵	زیارت امام حسین علیهم السلام
۱۱۲	نامه‌ها
۱۱۲	۱. نامه به احمد بن اسحاق
۱۱۸	۲. نامه به عمری و فرزندش
۱۲۱	۳. نامه به عیسی از شیعیان
۱۲۴	۴. نامه به محمد اسدی
۱۲۶	۵. پاسخ به سؤالات اسحاق
۱۳۲	۶. نامه‌های امام علیهم السلام به شیعه مفید
۱۴۲	نمونه‌هایی از فقه امام علیهم السلام
۱۴۲	۱. مسائل محمد بن عبدالله بن جن
۱۴۷	۲. مسائل دیگری از محمد
۱۵۴	۳. مسائل دیگری از محمد
۱۵۹	۴. مسائل دیگری از محمد

غیبت صغری و کبری

۱۷۳	زیر سایه پدر
۱۷۴	سختگیری بر امام حسن عسکری علیهم السلام
۱۷۶	تصریح امام عسکری علیهم السلام به امامت امام مهدی علیهم السلام
۱۸۰	به شهادت رساندن امام حسن عسکری علیهم السلام
۱۸۰	اضطراب و نگرانی حکومت عباسی
۱۸۱	به سوی بهشت جاویدان
۱۸۱	تجهیز امام علیهم السلام

۱۸۲	دسته‌های تشیع‌کنندگان
۱۸۳	خاکسپاری امام علیه السلام
۱۸۳	محاصره خانه امام حسن عسکری علیه السلام
۱۸۴	هیئت قمی‌ها
۱۸۷	جعفر و خلیفه
۱۸۹	غیبت صغری
۱۸۹	زمان
۱۸۹	مکان
۱۹۰	یاوه‌گویی‌ها و اشعارها
۱۹۰	سرداب بابل
۱۹۲	سرداب سامرا
۱۹۴	بررسی این مطلب
۱۹۴	۱. محدث نوری
۱۹۵	۲. علامه سید صدرالدین صدر
۱۹۵	۳. محقق اربلی
۱۹۵	۴. علامه امینی
۱۹۶	سفیران گرانقدر امام مهدی علیه السلام
۱۹۶	۱. عثمان بن سعید عمری
۲۰۰	۲. محمد بن عثمان
۲۰۲	۳. حسین بن روح
۲۰۷	۴. علی بن محمد سمری
۲۰۹	ولایت فقیه
۲۱۱	مسئولیت‌های فقیه
۲۱۳	غیبت کبری
۲۱۳	دروغ‌گویان و دجالان

۲۱۳	۱. احمد بن هلال کرخی
۲۱۴	۲. حسن شریعی
۲۱۵	۳. حسین بن منصور حلاج
۲۱۸	۴. محمد بن علی شلمغانی
۲۲۰	مدعیان مهدویت
۲۲۰	۱. مهدی سودان
۲۲۷	۲. مهدی تهامه
۲۲۷	۳. مهدی شکال
۲۲۸	۴. مهدی پیوسه
۲۲۸	۵. مهدی سوملی

مران غیبت

۲۳۱	دلایل غیبت
۲۳۱	۱. ترسیدن بر او از عباسیان
۲۳۶	نامه خوارزمی به مردم نیشابور
۲۶۰	اشکال خنیزی
۲۶۱	۲. امتحان و آزمایش
۲۶۲	۳. غیبت از اسرار خدا است
۲۶۳	۴. بیعت نکردن امام علیه السلام با ستمگر
۲۶۴	چند نکته
۲۶۴	۱. غیبت او چه فایده‌ای دارد؟
۲۶۹	۲. طول عمر امام علیه السلام
۲۷۰	۳. چرا این همه عمر طولانی؟
۲۷۱	۴. چرا امام علیه السلام ظهور نمی‌کند؟
۲۷۲	۵. انجام اصلاح جهان توسط امام علیه السلام چگونه امکان دارد؟

بشارت‌دهندگان به ظهور

۲۷۵	۱. پیامبر ﷺ
۲۸۴	۲. امیر مؤمنان علیه السلام
۲۸۷	۳. امام حسن علیه السلام
۲۹۰	۴. امام حسین علیه السلام
۲۹۱	۵. امام سجاد علیه السلام
۲۹۳	۶. امام باقر علیه السلام
۲۹۴	۷. امام صادق علیه السلام
۲۹۶	۸. امام کاظم علیه السلام
۲۹۷	۹. امام رضا علیه السلام
۳۰۱	۱۰. امام جواد علیه السلام
۳۰۳	۱۱. امام هادی علیه السلام
۳۰۴	۱۲. امام حسن عسکری علیه السلام

«ظهور مصلح عظیم»، اندیشه‌ای مقدس و ریشه‌دار

۳۱۲	منجی و مصلح از دیدگاه مسیحیان
۳۱۳	بازگشت حضرت مسیح علیه السلام برای اصلاح بندگان
۳۱۳	۱. انجیل یوحنا
۳۱۳	۲. انجیل لوقا
۳۱۴	۳. انجیل متی
۳۱۵	نشانه‌های ظهور حضرت مسیح علیه السلام
۳۱۷	مصلح منتظر از دیدگاه یهودیان
۳۱۸	چگونگی ظهور و روش حکومت او
۳۱۹	نشانه‌های ظهور
۳۲۱	نعمت‌های گسترده بعد از ظهور منتظر

ایمان آورندگان و منکران مهدویت

۳۲۵	ایمان آورندگان به وجود امام مهدی علیه السلام
۳۲۶	۱. محمد بن طلحه شافعی
۳۲۷	۲. ابن عربی
۳۳۰	۳. ابن صباغ مالکی
۳۳۰	۴. ابن اثیر
۳۳۱	۵. سبط ابن جوزی
۳۳۱	۶. ابو الفداء
۳۳۱	۷. قرمانی
۳۳۲	۸. ابن خلکان
۳۳۲	۹. ذهبی
۳۳۲	۱۰. سراج الدین رفاعی
۳۳۳	۱۱. شیخ شبلنجی
۳۳۳	۱۲. سلیمان بن خواجه
۳۳۳	۱۳. عبدالوهاب شعرانی
۳۳۴	۱۴. خیر الدین زرکلی
۳۳۵	۱۵. بیهقی
۳۳۵	۱۶. حسین کاشفی
۳۳۵	۱۷. صلاح الدین صفدی
۳۳۵	۱۸. محمد بخاری
۳۳۶	۱۹. سید احمد زینی دحلان
۳۳۷	کتاب‌های تألیف شده در باره امام مهدی علیه السلام
۳۴۱	شاعرانی که به امام مهدی علیه السلام ایمان داشته‌اند
۳۴۲	۱. کمیت
۳۴۲	۲. سید حمیری

- ۳۴۳ ۳. دعبل خزاعی
- ۳۴۴ ۴. شهید زید بن علی علیه السلام
- ۳۴۴ ۵. ورد بن زید
- ۳۴۶ ۶. مصعب بن وهب
- ۳۴۷ ۷. محمد بن اسماعیل صیمری
- ۳۴۸ ۸. علی خوافی
- ۳۴۸ ۹. قاسم بن مساف
- ۳۴۹ ۱۰. ابن روم
- ۳۵۰ ۱۱. یحیی بن الحنفی
- ۳۵۱ ۱۲. فضل بن روزبهان
- ۳۵۱ ۱۳. عبدالرحمن بسطامی
- ۳۵۲ ۱۴. ابو الغوث طهوی منبجی
- ۳۵۲ ۱۵. ابن ابی الحدید
- ۳۵۴ ۱۶. عامر بصری
- ۳۵۴ ۱۷. ابو المعالی
- ۳۵۶ ۱۸. ابو سالم کمال الدین ابو طلحه شافعی
- ۳۵۷ ۱۹. خلیعی
- ۳۵۸ ۲۰. سید علی خان
- ۳۵۹ ۲۱. شیخ بهائی
- ۳۶۵ ۲۲. حرّ عاملی
- ۳۶۶ ۲۳. سید حیدر حلّی
- ۳۶۹ قصیده دیگری از سید حیدر حلّی
- ۳۷۱ ۲۴. عبد الغنی عاملی
- ۳۷۴ ۲۵. ابراهیم حسن قفطان
- ۳۷۵ ۲۶. سید رضا هندی

۳۷۶		۲۷. شیخ محمد سماوی
۳۷۸		منکران امام مهدی علیه السلام
۳۷۸		۱. ابن خلدون
۳۷۹		۲. محمد امین بغدادی
۳۷۹		۳. احمد کسروی
۳۸۰		۴. احمد امین
۳۸۱		۵. شکری افندی بغدادی

علائم ظهور

۳۸۵		علائم حتمی
۳۸۵		فراگیر شدن ظلم و ستم
۳۹۴		نشانه‌های قیامت
۴۱۲		خروج دجال
۴۱۲		تأکید روایات بر خروج او
۴۱۶		لقب‌های او
۴۱۷		کنیه‌های او
۴۱۷		اوصاف او
۴۱۸		روایت ساختگی
۴۱۸		گرفتار شدن مؤمنان به دجال
۴۱۹		سربازان و پیروان او
۴۲۰		ایمان یهودیان به دجال
۴۲۱		نشانه‌های ظهور او
۴۲۲		مسخر شدن گنج‌ها برای او
۴۲۲		پایان کار دجال
۴۲۳		خروج سفیانی

۴۲۳	نسب
۴۲۴	شمایل
۴۲۴	ویژگی های روحی
۴۲۴	روایتی از امیر مؤمنان علیه السلام درباره سفیانی
۴۳۱	مدت حکومت او
۴۳۱	پرچم های سیاه
۴۳۴	ندای آسمانی
۴۳۸	نماز خدندن حضرت مسیح علیه السلام پشت سر امام مهدی علیه السلام

زمان و مکان ظهور

۴۴۵	زمان ظهور
۴۴۶	هنگام ندای فرشته
۴۴۷	گسترده بودن حکومت امام مهدی علیه السلام
۴۴۸	روش حکومت امام علیه السلام
۴۵۱	یاران امام علیه السلام
۴۵۱	ویژگی ها
۴۵۳	تعداد
۴۵۵	محل بیعت
۴۵۵	شرایط امام علیه السلام برای بیعت کنندگان
۴۵۷	پرچمدار امام مهدی علیه السلام
۴۵۷	مدت حکومت
۴۵۸	فراگیر شدن خیرات و برکات
۴۵۹	دعا برای امام مهدی علیه السلام

سخن محقق

بسم الله الرحمن الرحيم

امام مهدی علیه السلام حبیب خدا در زمین و همانند پیامبران بزرگ خدا است، و همهٔ ادیان بر ظهور او به عنوان مصلح عظیم - که عدالت و امنیت و آسایش را فراگیر سازد و پرچم حق را در سراسر زمین برافرازد و انسانیت به تنگ آمده از رنج‌ها و ناگواری‌ها را رهایی بخشد - اتفاق نظر دارند.

آری، این امر به اذن خدا به حقیقت خواهد پیوست پس از اینکه بشریت به حالتی از عجز و شکست در تحقیق عدالت و امنیت برای جهانیان برسد.

اندیشهٔ مهدوی اندیشه‌ای است اسلامی و اعتقاد مهدیسی که به اعتراف همهٔ مذاهب اسلامی، آیندهٔ ستمگران را تهدید می‌کند. از این رو همهٔ نسل‌های اسلامی باید به آن اهمیت داده و وابستگی پیدا کنند، زیرا که امام علیه السلام حقیقت روشنگری است که بی‌تردید بر صحنهٔ روزگار ظهور خواهد نمود و آفاق هستی را با سیرهٔ عادلانهٔ خود و پیاده نمودن برنامهٔ رسول خدا صلی الله علیه و آله روشن خواهد ساخت.

از این رو فرد مؤمن در این دوران باید در انتظار فرج باشد، که از اعتقادات پایدار و مفاهیم اسلامی است و روایات بر آن تأکید نموده‌اند، از جمله این فرمایش امام صادق علیه السلام که: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ فَلْيَنْتَظِرْ وَلْيَعْمَلْ بِالْوَرَعِ وَمَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ وَهُوَ مُنْتَظَرٌ؛ هر که دوست دارد از اصحاب قائم (عج) باشد، انتظار کشد

و در حال انتظار، پارسایی و اخلاق نیکو را پیشه سازد».

امام علیه السلام در اینجا از مؤمنان می‌خواهد که خود را به اخلاق نیکو و پارسایی و تقوا مزین نمایند، که آنها از صفات مؤمن منتظر می‌باشند، و علامه فقید شیخ باقر شریف قرشی پیوسته برای امام مهدی علیه السلام دعا می‌کرد که خدا فرج او را نزدیک سازد تا پرچم عدالت را در سراسر جهان به اهتزاز در آورد.

در اینجا خدا را به خاطر توفیق در بررسی متن کتاب و منابع آن سپاس می‌گویم که تاکنون به زبان‌های انگلیسی و فارسی وارد و ترجمه شده و چندین بار به چاپ رسیده است و اینک آن را در قالب ترجمه جدیدی توسط برادر گرامی جناب آقای سید حسن امامیان - که تلاش فراوانی در ترجمه و نشر آن مبذول داشت - به خوانندگان عزیز عرضه می‌نمایم.

در پایان از نیکوکار بزرگوار جناب آقای حاج فلاح حسن عبد که هزینه چاپ یک هزار جلد از این کتاب را تقبل نمود، تا ثوابش را به پیشگاه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و خاندان پاکش به‌ویژه امید جهانیان و مساعفان امام منتظر (عج) و نیز به روح پاک خواهر بزرگوار و گرامی خود ام‌مصطفی (اقبال - حسن عبد) که در هنگام زایمان دو فرزند دلبدش - که زنده مانده‌اند - دار فانی را وداع گفت اهدا نماید، تقدیر و تشکر می‌کنم.

خداوند تلاش همه را پاداش خیر دهد، اِنَّهٗ وَلِیُّ التَّوْفِیْقِ. الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ.

مهدی باقر قرشی

۲۳ محرم الحرام ۱۴۳۹

در پیشگاه تو ای مصلح بزرگ

آقای من! دنیا چشم به راه آمدن خوشایند تو است تا پرچم عدالت را بلند و به اهتزاز درآمده و افرازی و امنیت و آسایش را برای همه ملت‌های جهان و امت‌های زمین بگسترانی، و انصار را از ناگواری‌های ستمگران و رنج‌های تروریست‌ها رهایی بخشی، و دستگاه‌های سیاست‌های گستاخانه را - که حرام‌های خدا را حلال شمرده و حقوق انسان را نابوده گرفته و زمین را به جهنمی تبدیل نموده و اموال ملت‌ها را در ساخت سلاح‌های نابود کننده‌ای که همه چیز را از بین می‌برد هزینه کرده در حالی که میلیون‌ها انسان را گرسنگی می‌میرند - در هم پیچی.

آقای من! ای امید محرومان و شکنجه‌دیدگان و درمان‌شدگان آنان به تو دوخته شده، و امیدهایشان به تو بستگی پیدا کرده تا از واثقت بلخ زندگی‌شان نجاتشان دهی، و عدالت اجتماعی را در دیارشان برپا سازی، و خیرات و برکت‌های خدا را میان آنان تقسیم کنی، تا اینکه در سایه حکومت عدالت‌پیشه تو کسی نماند که گرسنگی و محرومیت بدنش را رنجور سازد، بلکه همه - همچنان که خدا می‌خواهد - با رفاه و گشایش و آسایش زندگی کنند که نه ذلتی آنان را به زانو درآورد و نه بیم گرفتار شدن داشته باشند و نه از ستمگری بترسند.

آقای من! اخلاق از بین رفت، و فضیلت‌ها به خاک سپرده شد، و انسان به

جایگاه‌های پستی سقوط کرد که هیچ آرامشی در آنها ندارد، که راستی نایاب و دروغ فراگیر شده، و نفاق همه جا را در بر گرفته، و روابط اجتماعی از بین رفته است، و انسان آن‌گونه نیست که خدا برای او خواسته که خلیفه و جانشین در زمین باشد و در راه حق گام بردارد و بر اساس عدل حکم نماید... و اینک بشریت چشم انتظار طلوع تو و مشتاق حکم تو است تا آن را از این سقوط هولناک - که هشدار بازگشت آیین جنگل را می‌دهد - رهایی بخشی.

آقای من! احکام اسلام مسکوت مانده، و اجرای حدود آن تعطیل گشته، و از آن جز اسمش باقی نمانده، و اینک تو را فرا می‌خواند تا آیینش را زنده گردانی، و اصولش را برپا سازی، و نشانه‌هایش را برگردانی، تا دنیا با عدالتش زینت یافته و وحشت‌زدگان در حکومتش ایمنی یافته و مستضعفان خوشبخت گردند.

www.ketab.ir

پیشگفتار

(۱)

ما در پیشگاه امیر انسانیت شکنجه‌دیده قرار داریم که جنگ‌ها آن را نابود ساخته و طمع‌های انحراف‌بران آن را ویران نموده است، از این رو چشم به راه نجات‌بخش بزرگ خود می‌باشد تا حکم خدا - که بهره‌کشی و برتری کسی یا گروهی بر دیگران وجود ندارد - را برپا سازد.

ما در پیشگاه الگوی عدالت قاطعی هستیم که ظلم و ستم را محو و بردگی را نابود ساخته و فضیلت و مهربانی و همدردی با گس‌رانده و ایثار و موَدّت را میان مردم فراگیر می‌نماید تا هیچ نیرویی که زندگی را برینده خود قرار دهد و مشغول فساد در زمین باشد نتواند در حکومتش اثری داشته باشد.

ما در پیشگاه نماد عدالت انتظار شده قرار داریم که هدیه خیر و نعمت بزرگ او بر مردم می‌باشد، که دل‌های بینوایان و محرومان را سرشار از امید و رحمت گرداند و خیرات و برکات خدا را در میان آنان تقسیم نماید.

ما در پیشگاه قائم آل محمد و دوازدهمین از امامان اهل بیت (علیهم‌السلام) هستیم، که خداوند متعال او را برای اصلاح جهان و تغییر برنامه‌های فاسد حاکم بر آن که باعث سقوط انسان به پست‌ترین سطح گردیده، آماده کرده است.

خداوند متعال امام مهدی (علیه‌السلام) را برای انجام بزرگترین مأموریت اصلاح‌گرایانه

آماده نموده است، زیرا که او دنیا را پر از عدل و داد می‌کند بعد از آنکه پر از ظلم و ستم شده باشد.

خدا او را از بین اولیائش برای انجام چنین مأموریتی برگزیده است، زیرا که او صاف‌ترین سرشت و رقیق‌ترین قلب و نافذترین بصیرت و بیشترین از خود گذشتگی را در میان مردم دارد چون او از خاندانی است که خدا آنان را تزکیه نموده و پلیدی را از آنان دور ساخته و پاک و پاکیزه ساخته است.

(۲)

مسئله امام مهدی علیه السلام از واضح‌ترین و روشن‌ترین مسائل اسلامی است، زیرا که رسول خدا صلی الله علیه و آله - که از روی عوای نفس سخن نمی‌گوید - و ائمه هدی علیهم السلام - که خزانه‌داران علم پیامبر صلی الله علیه و آله و نگهبانان حکمت او هستند - به ظهور او بشارت دادند، و خبرها و روایات آنان اشعار احدی (خبر یک نفر و دو نفر) نیستند که بتوان در آنها تشکیک نمود و در سندهای رایجشان خدشه وارد کرد، بلکه آنها اخبار متواتری هستند که به درجه قطعیت رسیده و نیز در حدیث آنها را تصدیق نموده و حافظان به آنها ایمان آورده و همه بر تدوین آنها در کتاب‌های سنن و صحاح اجماع کردند، تا جایی که تشکیک در آنها به منزله تشکیک در یکی از ضروریات دین گردید، و راویان از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرده‌اند که آن حضرت فرمود: «مَنْ أَنْكَرَ خُرُوجَ الْمَهْدِيِّ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله»^(۱)؛ هرکس طهور مهدی را انکار نماید، به آنچه که بر محمد صلی الله علیه و آله نازل شده کافر گشته است.

(۳)

عقل سلیم به طور مطلق به وجود امام مهدی علیه السلام و حتمی بودن ظهور او ایمان

۱. عقد الدرر ۲۳؛ فرائد السمطين ۳۳۴/۲، حدیث ۵۸۵؛ اعیان الشیعة ۴۳۱/۴.

می‌آورد، زیرا که این امر از نظر عقل، ممکن است و هیچ دلیل علمی بر عدم امکان یا محال بودن آن ارائه نشده است، چون همه شبهه‌ها و اوهامی که پیرامون آن گفته شده در مقابل سیل اخبار و روایات صحیح و صریح و آشکاری که از پیامبر اسلام و اوصیای گرانقدرش در باره حتمی بودن ظهورش برای نابودی ظلم و ستم و بازگرداندن درخشندگی و تازگی اسلام نقل شده، متلاشی می‌گردد؛ و علاوه بر آن اخبار و روایات، اجماع جهانی از ادیان آسمانی و مذاهب اجتماعی وجود دارد بر ظهور مصحح اجتماعی که حق را اقامه و بر اساس عدالت حکم می‌کند و سایه‌ای از ظلم و تضییع حق در بین مردم باقی نگذارد، و اینکه حکم او والاترین چیزی است که بشریت در همه دوران‌های خود به دنبال تحقق آن است از ترقی و پیشرفت و شکوفایی.

(۴)

اگر ماجرای امام مهدی علیه السلام را با همه خصوصیات و امور گوناگون آن بر مباحث فلسفی عرضه کنیم، خواهیم دید که ضروری نیست و نمی‌توان از التزام و ایمان به آن بی‌نیاز بود، چون خداوند متعال فیض متصل و مستمری بر بندگان دارد که نه قطع می‌شود و نه باز می‌ماند، زیرا که او وجود را بعد از عدم بر آنان افاضه فرمود، و آنان را با بهترین صورت آفرید، و بر بسیاری از کسانی که آفرید برتری داد، و به فرشتگان خود دستور داد برای پدرشان آدم سجده نمایند، و خورشید و ماه را برای آنان مسخر فرمود، و آنچه را که به آن نیاز دارند در اختیارشان قرار داد.

از جمله عنایت‌ها و الطاف بزرگ خدا بر بندگان، بیرون کشیدن آنان از گمراهی و سرگردانی است، او پیامبران بزرگ خود همچون ابراهیم و موسی و عیسی علیهم السلام و محمد صلی الله علیه و آله را در زمانی که بشریت غرق در گناهان و زشتی‌ها بود

به سوی آنان فرستاد، خداوند متعال می‌فرماید: ﴿وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا﴾^(۱) «شما بر لبه پرتگاه آتش بودید، پس خدا شما را از آن نجات داد».

امیر مؤمنان علی بن ابی‌طالب علیه السلام شرایط سختی را که مصادف با بعثت رسول خدا حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم شده بود، این‌گونه توصیف نموده است: «أُرْسِلْتُ عَلَىٰ حِينٍ فِتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ، وَطُولِ هَجْعَةٍ مِّنَ الْأُمَمِ، وَاعْتِزَامٍ مِّنَ الْفِتَنِ، وَانْتِشَارٍ مِّنَ الْأُمُورِ، وَتَلَقُّظٍ مِّنَ الْخُرُوبِ، وَالذُّنْيَا كَاسِفَةُ النُّورِ، ظَاهِرَةُ الْغُرُورِ، عَلَىٰ حِينِ اضْغِرَارٍ مِّنْ وَرَقِهَا، وَإِيَاسٍ مِّنْ ثَمَرِهَا»^(۲)؛ او را هنگامی فرستاد که رسولانی مبعوث نمی‌شدند، و امت‌ها در خوابی طولانی به سر می‌بردند، و فتنه‌ها شدت گرفته بودند، و حوادث فراوان و پراکنده شده بودند، و آتش جنب‌ها را جدا جدا گرفته بود، در حالی که دنیا رنگ باخته و فریب آن آشکار بود و برگ‌هایش به زردی گرایده و میوه دادن آن امیدی نمانده بود».

ظهور قائم آل محمد علیهم السلام نیز در زمانی رخ می‌دهد که انسانیت شرایط سخت و رنج‌آوری را می‌گذرانند و گرفتار بخت‌ها و ناگواری‌ها باشد، پس خدا آن را نجات می‌دهد به وسیله مصلح بزرگ که امنیت و آسایش را در سراسر آن حکمفرما ساخته و عدالت و برابری و ارزش‌های انسانی را که انسانیت به دنبال تحقق آنها است می‌گستراند.

(۵)

همه امور مربوط به امام مهدی علیه السلام شامل ولادت و غیبت و ظهور، شباهت بسیاری به پیامبران بزرگ خدا صلی الله علیه و آله و سلم - که دعوت کنندگان به سوی اصلاح اجتماعی در زمین بودند - دارد.

او از جهت مخفی ماندن حمل و ولادت، به پیامبر خدا موسی بن عمران علیه السلام

۱. سوره آل عمران: ۱۰۳.

۲. نهج البلاغة ۱/ ۱۵۶ و ۱۵۷.

شبهت داشت، چون فرعون نگهبانانی را از زنان بر هر نوزادی که در مملکتش به دنیا می‌آمد گمارده بود، پس اگر پسر بود دستور قتل او را صادر می‌کرد و اگر دختر بود از او گذشت می‌کرد، چون کاهنان به او خبر داده بودند که برچیده شدن ملک و حکومتش به دست پسری خواهد بود که در آن دوران به دنیا می‌آید؛ امام مهدی علیه السلام نیز خدا حمل و ولادتش را مخفی نگه داشت تا از طاغوت‌های عباسی در امان بماند، آنان خانه پدرش امام حسن عسکری علیه السلام را به وسیله نیروهای امنیتی بسیاری شامل زن و مرد - محاصره کرده بودند تا از ولادت نوزادش امام مهدی علیه السلام - که پیامبر صلی الله علیه و آله خبر داده بود که او آخرین جانشین او است - آگاه شوند، و عباسیان یقین پیدا کرده بودند که برچیده شدن ملک و سلطنتشان به دست او خواهد بود، پس او بسیار تلاش کردند تا او را دستگیر نموده و به قتل برسانند همچنان که پدرش را پیش از آن به قتل رسانده بودند.

امام مهدی علیه السلام به حضرت عیسیٰ بن مریم علیه السلام نیز در سخن گفتن بعد از ولادت شبهت داشت، چون مادر حضرت مسیح از او خواست با گروهی که برگرد او جمع شده بودند سخن بگوید، پس خدا او را به سخن درآورد و گفت: «إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا * وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا»^(۱) «من بنده خدایم که کتابی به من داد و مرا پیامبر قرار داد * و مرا هر کجا باشم مایه برکت گردانید، و به من سفارش نمود که تا زنده‌ام به نماز و زکات بپردازم؛ که امام مهدی علیه السلام نیز پس از ولادتش این آیه شریفه را تلاوت کرد: «وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ»^(۲) «و ما می‌خواهیم بر کسانی که در زمین مستضعف بودند منت نهاده و پیشوایان قرار داده و وارثان گردانیم».

همچنان که امام مهدی علیه السلام با پیامبران بزرگ خدا صلی الله علیه و آله در این مسائل گرامی

۱. سوره مریم: ۳۰ و ۳۱.

۲. سوره قصص: ۵.

شباهت‌هایی داشت، در امور مهم‌تر نیز شبیه آنان بود مانند دگرگونی اوضاع اجتماعی و شکل دادن به اندیشهٔ انسانی و ویران ساختن ظلم و گردنکشی. او همان نقشی را ایفا خواهد کرد که پیامبران خدا ﷺ داشتند و ستم را در هم خواهد کوبید و ظلم را ریشه کن خواهد ساخت و عدالت و حق و برادری میان مردم را خواهد گستراند.

(۶)

گمان نمی‌کنم که هیچ‌یک از مباحث اسلامی به اندازهٔ موضوع امام مهدی ﷺ مورد توجه دانشمندان قرار گرفته باشد، زیرا که از هر جهت و لحاظ بر اساس کتاب و سنت بررسی شده است و جمع بسیاری از دانشمندان به تألیف در بارهٔ آن حضرت و علائم ظهورش پرداخته‌اند.

لازم به ذکر است که تعداد علمی اهل بیت که در بارهٔ آن حضرت تألیف نمودند بیش از علمای شیعه بوده است و ما در این کتاب فهرستی از نام این کتاب‌ها - که به بیش از پنجاه عنوان می‌رسند - ارائه خواهیم داد.

و آنقدر به این موضوع توجه شده است که تشکیک در آن، تشکیک نمودن در بدیهیات به شمار می‌رود، که عقل و عرف آن را جایز نمی‌دانند.

به هر حال، انکار نمودن امام مهدی ﷺ نشانهٔ یاوه‌گویی و سطحی‌نگری می‌باشد؛ اما اصرار ابن خلدون و کسروی و مجوسی و احمد امین مصری بر انکار آن حضرت، به دلیل دشمنی تعدی‌گرایانه و کینهٔ شدید آنان نسبت به ائمهٔ اهل بیت ﷺ است که باعث شد در همهٔ نوشته‌هایشان از آنان بدگویی نموده و بر آنان جسارت کنند؛ ولی خوانندگان هرگز برای آنان و نوشته‌هایشان ارزشی قائل نشدند و هیچ وزن علمی برای گفته‌هایشان در بارهٔ آن بزرگواران ﷺ باقی نمانده است.

(۷)

شیعیان در رابطه با اعتقادشان به امام مهدی علیه السلام همواره با بی‌انصافی مورد اتهام قرار گرفته و دروغ‌های سخیف و بی‌اعتباری به آنان نسبت داده شده است، از جمله اینکه گفته‌اند که شیعیان بر این عقیده‌اند که امام علیه السلام در سرداب خانه خود در سامرا غایب شده و انتظار بیرون آمدنش از آنجا را می‌کشند؛ و نیز گفته‌اند که آنان به سرداب خاصی در بابل می‌روند و از آنجا منتظر بیرون آمدنش می‌مانند؛ و مانند این ادعاهای باطل و سخیف.

اعتقاد شیعیان نه تنها در باره امام مهدی علیه السلام بلکه در همه زمینه‌های اعتقادی‌شان، پاک و درخشان همانند خورشید است، و نشأت یافته از عمق اسلام و برگرفته از ائمه هدایت علیهم السلام که خدا پلیدی را از آنان دور ساخته و آنان را پاک و پاکیزه نموده - می‌باشد، و اندرونی که جعل‌کننده و منحرف از دین خود برگرفته نشده است، و در هیچ یک از بخش‌هایش ناهنجاری و کژی و انحراف و خروج از نظام‌های هستی و اصول طبیعت وجود ندارد، بلکه آنها همگام با منطق و فطرت بوده و با جوامع بشری در همه دوران‌هایش همراهی می‌کند.

شیعه اعتقاد دارد که امام مهدی علیه السلام از چشمان حکمت - که از او به شدت مراقبت می‌کرد تا به قتل برسانند - غایب و پنهان شده است و پنهان شدن او همانند پنهان شدن جدّش رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از چشمان قریش هنگامی که خانه‌اش را محاصره نمودند تا او را به قتل برسانند، پس آن حضرت از میان آنان به سوی یثرب بیرون رفت و وصی و دروازه شهر علمش امام امیر مؤمنان علیه السلام را به جای خود گذاشت، بدون اینکه قریشیان متوجه شوند.

شیعه همچنین اعتقاد صریح دارد به اینکه امام مهدی علیه السلام نه از سرداب سامرا ظهور می‌کند و نه در آن غایب شده است، بلکه او در روشنایی روز در مکه و در کعبه ظهور می‌کند همچنان که جدّش رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از همان بقعه مقدسه ظاهر

گردید؛ و در اثنای این کتاب به این موضوع خواهیم پرداخت.

(۸)

مردم در باره حکمت و فلسفه غیبت کبرای امام مهدی علیه السلام و پنهان نگه داشتن او از ملاقات با شیعیانش و غیر آنان و شرکت سازنده نداشتن در هیچ یک از رویدادهای جهانی و غیر آنها می پرسند؛ که به گمان من خدا علت واقعی آن را از بندگان سرخفیه ساخت همچنان که شب قدر و روز قیامت و ساعتی که دعا در روز جمعه در آن مستجاب می شود و ماهیت و واقعیت روح را مخفی نگه داشته است؛ و حمل و ولادت و غایت و ظهور موسی بن عمران علیه السلام نیز این گونه بود.

و آنچه مسلم است اینکه ذهن انسان نارسا تر از این است که حکمت های آفریدگار بزرگ در کارها و امورش را دریابد، چون او است که چیزها را پدید آورد و برنامه ها و قوانینی را برای تدبیر آنها مقرر فرمود که ما از آنها آگاهی نداریم، و خداوند متعال در آفرینش خود حکمت هایی دارد که گاهی مردم آنها را درک می کنند، و در بیشتر موارد از درک آنها عاجزند.

(۹)

شاید بتوانم بگویم که من مطلبی را نمی شناسم که مردم بسیار به آن اهمیت می دهند همانند تلاش برای دانستن و آگاهی از علائم ظهور امام مهدی علیه السلام و انتظار ظهور او؛ و من بر این گمانم که این اهمیت بسیار به دلیل ناخشنودی و نارضایتی آنان از برنامه های وضعی که در سایه آنها زندگی می کنند زیرا که آنها باعث گرفتاری ها و رنج های آنان شده و غرق شدن جهان در فتنه ها و ناگواری ها گردیده است، از این رو آنان مشتاقانه چشم به راه حکم خدا هستند که عدالت سیاسی و اجتماعی را برایشان به ارمغان می آورد و آنان را از ظلم ستمگران

و تجاوز استبدادگران نجات می‌بخشد.

اخبار و روایاتی که از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه هدی علیهم السلام نقل شده‌اند، بسیاری از علائم ظهور آن حضرت را توضیح داده و بیان نموده‌اند، از جمله: فرو افتادگی اخلاق و متلاشی شدن روابط اجتماعی و از بین رفتن یکدستگی میان افراد خانواده و عدم پابندی مردم به آیین‌های خود، به گونه‌ای که جامعه در رفتار خود نزدیک به جامعه جاهلی شود که نه امر به معروفی و نه نهی از منکری و نه روابط اجتماعی و نه محبتی وجود داشته باشد، و مسلمانان در دورترین نقطه از ذلت و خواری باشند و امت‌های دیگر بر آنان یورش برده و ثروت‌هایشان را تاراج نموده و امور و سرنوشته‌شان را در دست گیرند و آنان همانند اعصابی گردند که از روح و احساس تهی باشند.

این کتاب تلاش دارد بصیری متمایز از علائم ظهور امام مهدی علیه السلام بر اساس اخبار و روایات ارائه دهد.

(♦♦)

از جمله مباحث این کتاب، پرداختن به برخی از صفات امام مهدی علیه السلام و بعضی از عناصر ذاتی آن حضرت که بی‌تردید در راستای عناصر رمزی و ذاتی پدران و اجداد بزرگوارش - که مایه خیر و رحمت و فیض بر مردم در همه نژادهایشان بوده‌اند - می‌باشد، و از برجسته‌ترین صفات آنان اینکه نیروی کربنده‌ای بودند بر سر طاغوت‌ها و ستمگران.

امیر مؤمنان علیه السلام سرور عترت پاک رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «الدَّلِيلُ عِنْدِي عَزِيزٌ حَتَّىٰ آخَذَ الْحَقُّ لَهُ، وَالْقَوِيُّ عِنْدِي ضَعِيفٌ حَتَّىٰ آخَذَ الْحَقُّ مِنْهُ»^(۱)؛ خوارترین افراد نزد من عزیز است تا حق را برای او بستانم، و نیرومندترین فرد نزد من ضعیف است تا حق

دیگران را از او باز گیرم».

و این صفت گرامی در والاترین شکل آن در فرزندش امام مهدی علیه السلام تجلی یافته است، زیرا که - بر اساس روایات و اخبار متواتر - وقتی که دنیا با ظهورش روشن شود، او عدالت را گسترانیده و ظلم و ستم را سرکوب نموده و مراکزی جهت برابری و انصاف میان مردم می‌سازد و تخت پادشاهی طاغوت‌هایی را سرنگون می‌سازد که پادشاهی خود را بر ظلم و گردنکشی برپا نمودند.

(۱۱)

این کتاب اشاراتی دارد به انواع شکنجه‌ها و ستم‌هایی که سادات علوی و پیروانشان از حاکمان زمان خود - که با شدیدترین قساوت و سنگدلی با آنان رفتار نمودند - متحمل شدند. با آنجا که عباسیان، علویان را زنده زنده در دیوارهای خانه‌ها قرار داده مبری آن ساختمان می‌ساختند، آنان همچنین کودکانشان را به داخل رود دجله و فرات می‌انداختند، و وزیران برای تقرب به حاکمان در روزهای اعیاد سرهای علویان را به آنان هدیه می‌دادند. اما رنج و عذاب و شکنجه‌ای که شیعیان و پیروان و دوستدارانشان متحمل شده‌اند، از شدت تلخی و قساوتش قابل توصیف نمی‌باشد.

(۱۲)

یکی دیگر از مباحث این کتاب، تحدید زمان ظهور امام مهدی علیه السلام با استناد به آنچه در روایات آمده است؛ و نیز تحدید مکانی است که صدای حق از آن بلند می‌گردد، که آن مکه مکرمه و در بیت الحرام می‌باشد که خداوند متعال حج آن را بر بندگان واجب نمود.

همچنین از جمله مطالب این کتاب، بیان سیاست امام علیه السلام و روش حکومت او

پس از ظهور می‌باشد، چون آن حضرت امنیت و آسایش و استقرار را میان مردم فراگیر می‌سازد و انواعی از عدالت به آنان می‌نمایاند که در هیچ دوره‌ای از دوره‌های تاریخ ندیده باشند.

از جمله مباحث دیگر این کتاب، سخن در بارهٔ اصحاب آن حضرت و توانایی‌های نادری که از آنها برخوردارند که باعث می‌شود آنان در صدر مجاهدان و بزرگانی که امام علیه السلام از آنان برای انجام رسالت خود در گسترش اصول گرامی که باعث رفعت زندگی بشری می‌گردد، کمک بگیرد.

(۱۳)

پیش از آنکه این پیشگفتار را به پایان ببرم، بر خود لازم می‌دانم اعلام کنم که این کتاب تنها گویای تصویر فزاینده‌ای از زندگی این امام الهام شدهٔ بزرگ - که خدا او را برای اصلاح دنیا و راست نمودن آنچه از نظام دین دچار انحراف گشته آماده نموده است - می‌باشد؛ و این را نه از راه ظاهر یا تواضع یا غلو می‌گویم بلکه واقعیتی است که بر خود واجب می‌دانم، زیرا که سیره و زندگی این امام و پدران علیهم السلام همانند تصویری است کامل از زندگی محمدشان رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و ادامه دهندهٔ عناصر ذاتی آن حضرت که دهان دنیا را با فصیلت‌ها و علوم خود پر کرده است و هیچ کتابی نمی‌تواند کنه و واقعیت او را آسکان سازد، که اوصیاء و نگهبانان علم و حکمتش نیز این گونه‌اند.

نجف اشرف

باقر شریف القرشی